

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 4. ANULU XV.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 1224 Ianuaru 1867.

26.

Spre sciintia.

Sabiu 9 Ianuaru.

Dupa cum au vedutu cetitorii nostri in nrulu trecut amu publicatu si noi in tota estinderea suplic'a subscrisa de dd. Baritiu si Dr. Ratiu si aster-nuta Majestatii Sele Imperatului pre calea autoritati-loru oficiale, despre care impregiurare Dlu B a r i t i u dechiara in Gazeta, ca asiá tre b u i e a sa fia, asiá se c a d e, asiá e b i n e. Mai inainte in sa s'a disu, ca s'a asternutu in audiintia privata de dlu Dr. R a t i u si si mai inainte de acést'a s'a disu, ca o d e p u t a t i u n e constatatore din dd. B a r i t i u si Dr. Ratiu va asterne rugarea facuta de densii. Acum remane dara dupa manifestarea dlui Baritiu, ca suplic'a fu asternuta, cum amu disu mai susu, cá ori care alta suplica privata prin diregato-rii si ca dlu Dr. Ratiu s'a dusu dupa aceea in audiintia privata la Majestatea Sea. Póte pâna la nrulu venitoriu mai aflâmu din Gazeta ce-va nou despre acést'a afacere si ni e fórté téma, ca o sa ne spuna ca suplic'a nu a primita nici signatur'a pré inalta si ca rezultatulu finalu o sa-lu afle co-mitentii, cá si alte multe, iarasi dela— Turd'a. Dar sa nu preocupâmu evenemintele, nici sa fimu auguri fatali, séu mai scii, póte iara d e n u n t i a n t i.

Ei! asiá dara lucrulu s'a facutu! Stâmu din-aintea unui faptu implinitu, pre care numai putemu a-lu desface, pentruca e facutu odata! Ne vine in sa ne intrebâmu, ca pentru acést'a erá sa ne certâmu mai dóue luni de dile? Ce su pasu men-tionatii domni in petitulu Dloru? Au nu aceea ce au fostu vorb'a la Alb'a Iuli'a, c u a c e a d e o s e b i r e, ca acolo se dise ca procederea sa se faca cá o continuare a terenulu le-galu, pre care suplic'a numai c r e d e, ca-lu apera, dara in adeveru l'a p a r a s i t u, declinandu o-bligamentulu bilateralu emanatu din legile din 1863/4 si calarindu pre diplom'a din Octobre si legile vécului feudalú? Ce e apoi mai multu! su-plic'a cestiunata ignoréza cu totulu protestulu româniloru dela diet'a din Clusiu din 1865, (La care au luat parte si dlu R a t i u, ba inca i se a-tribuiea densulu redactiunea protestului), care jace cá o pétra de móra, neinlaturabila, pre pieptulu u n i o n i s t i l o r u.

Cealalta parte adeca ilustratiunea supliciei o trecemu de astadata cu vederea. Atát'a in sa, ca petitulu in caus'a uniunei, dupa cum lu prelinde pe-titiunea comemorata, e unu „non sensu“ fatia cu provocarea la legi; pentruca precându suplic'a pretin-de in unu locu, diet'a, ceruta de votulu clusiani-loru cá intr'ens'a sa se ia la pertractare cestiunea cea importanta intre Ardealu si Ungari'a,— ea, adeca suplic'a, afacerea acést'a de domenulu dreptulu de statu, o cere in altu locu sa se deslege fára intre-venirea respectiveloru párti, in modu neconstituti-onalu, si pe calea gratiei.

Venimu la altu punctu. La Alb'a-Iuli'a fu vorb'a de unu memorialu subscrisu de capii si frun-tasii natiunei, cari au reprezentatu caus'a natiunei si de alte dáti. Acum ce vedemu? o suplica sub-scrisa de doi p r i v a t i, cu trecerea cu vederea

a comitetulu natiunalu, pre care dlu Baritiu, p r o-pri'a autoritate lu declara de nula, di-cendu, ca densulu a apelatu la comitetulu celu generalu, la natiune, dela care a capatatu 1493 sub-scrieri pe plenipotentie culesse de ici de colea.

La Alb'a-Iuli'a fu vorb'a de o deputatiune si parerea, ca unulu sa fia carele sa duca memorialulu, fu calificata dupa aceea in diuarie de absolutismu, despotismu si asiá maideparto. Ei! acum suplic'a a mersu prin autoritatiile oficieroru, in audientia s'a primita dupa aceea unu singuru privatu „dlu Dr. advocatu dela Turd'a Ioann Ratiu si fiindu ca dlu Baritiu dice ca asiá trebuie, asiá e bine, si asiá se cade, toti acei ce avea mai deunadile simtiu asiá de finu constitutionalu si nu putea suferi despotis-mulu, dau din capu si dicu: „Asiá Mari'a Tal“

Intrebâmu acum, ca nu e acést'a a purtá pre o 1493 de comitenti de nasu, si inca in numele unei natiuni?

Binele natiunei lu vomu primí de ori unde vomu fi siguri ca ne póte veni, fára de a cantá la persóne. Insa constrinsi de consciintia nóstra na-tionala, dorimu, ba pretindemu, ca natiunea séu numele ei sa nu se ia de nimenea in desiertu. Pentruca Dloru! chiaru sa nu fia fostu nici o in-tielegere nicairi, ca ómeni consecinti si inca si constitutionali, trebuia sa se incungiuere „suplicarea“ acum candu erá cu putintia; trebuia, cá terenulu bilateralmente obligatoriu sa se pastredie cu ori si ce pretiu; trebuia ca din o cauza natiunala sa nu se faca un'a privata precum s'a facutu, si din acelu temeiu, pentruca teori'a dlui Baritiu esprimata in „G. Trans.“ nr. 1 e fórté periculosa pentru noi români, dupa starea lucrurilor de astadi, ea deschide calea ori si cáruí nechiamatu a face unu apelu cá densulu la c o m i t e t u l u celu gene-ralu alu natiunei si a aduná 1493 séu si mai multe subscrieri particulare, in numele natiunei, d. e. pen-tru uniune si atunci eaca scandalulu gat'a. Ean spuneti ce diceti la adres'a din cerculu Vingarduluí indreptata cátra Deák si publicata in „K. K.“?

Suntu tempuri unde se facu apeluri de acele; acelea in sa suntu tempuri candu s'a resturnatu ordinea de mai inainte cu totulu, candu au esitu totulu din titini, ceea ce la noi (la români) pâna acum nu s'a intemplat, de candu ne tinemu si noi de con-gresele nóstre si de terenulu dietala. Teori'a men-tionata aru mai face impossibila la ori-ce poporu si la ori-ce statu ori-ce reprezentantia, pre candu ape-lulu la unu sufragiu asiá de universalu, la ori-ce ocaziune, este si fórté nepracticabilu.

Aceste, fára de a avé de scopu a intrá in nisce dispute, amu vrutu a le aduce spre s c i i n t i a cetitoriloru, atragendu atentiunea tuturor români-loru, ca cu caus'a natiunala sa nu umblâmu fára o preugetare matura si seriósa, cáci altfelu ne jucâmu cu focu, carele ne va arde pre noi insine!

„Reform“ si partia nemtiésca cen-tralista.

In unulu din nrú trecuti amu fostu amintitu si noi despre conferintie tinute in Vien'a din partea fostiloru ablegati ai fostuluí senatu imperialu. De

si aceste conferintie au caracteru privatu totusi conclusele loru, de a nu intrá nici decátu in se-natulu patentei din 2 Ianuaru, adeca in senatulu celu estra-ordinariu au facutu sensatiune, dupa cum suntu si partidele, si adeca in centralistii radicali, buna, iéra in acei ce voru cá sa incete conflictule, neplacuta. Intre acesti'a e si „Reform“, carea recu-nóscce in conferintia celoru dóne-dieci,— intre cari si fostulu ministru Pratober'a— de agitatori nem-tiesci o n e n o r o c i r e, carea amenintia cu ur-márele cele mai rele pentru Austri'a, pentru liberta-tea in Austri'a si cu deoseblre chiaru si pentru nemtii austriaci. Mai incolo dice ca déca conclu-sele acelei conferintie s'aru poté pune in lucrare, atunci prin acele s'aru infige Austriei mai mari ráni cá cele in urm'a perderei dela Königgrätz.

Apoi continua adresandu-se cátra barbatii con-ferintiei: Nimenea nu se bucura de conclusele vóstre, decátu inimicii Austriei, cari dorescu cade-rea imperiuluí, precum suntu anume prussianii, cari voru votá manifestatiunea vóstra dreptu de progresu alu politicei bismarkiane; nimenea decátu inca si acei unguri, cari se bucura de ori ce perplessitate a Austriei, pentruca ei dorescu si speréza, ca prin perplessitati fórté aprige ale regimulu austriacu voru ajunge la tint'a loru. Inimicii Austriei voru oservá cu bucuria, ca in Austri'a efectulu libertátiei este anarchi'a si rasipirea.

Mai departe apoi iara continua: „Si in adeveru e unu semnu de libertate fórté mare candu unu fostu ministru, carele trage pensiu de la statu, face astfelu de opositiune, si inca nu cá representante alu poporulu, alesu dejá in parlamentu sub privi-legiulu legalu alu neresponsabilitátiei, ci cá ómeni privati aflatori sub legile generale in conferintie de capulu loru. De siguru ca in Austri'a nu s'a maipomenitu, cá Escelentióle, va se dica consiliarii intimii ai Maje-státiei Sele Imperatului, sa agite-ze in asiá modu contra decisiuni-loru Imperatului. Precandu Imperatulu provóca popórele, cá in fati'a referintieloru celoru estraordinarie sa se adune in o adunare corespun-diatóre acestor'a, spre a se intielege despre o con-stitutiune capace de viétia, ei provóca pre poporulu nemtiescu deadreptulu a nu ascultá de vocea Impe-ratului si spunu pe fatia, ca ei din partesi voru face totu ce le este cu putintia, numai cá intentiunea Imperatului sa nu se implinésca.“

Dupa acést'a spune ca libertatea acést'a prea mare „se va nimici ins'a-si pre sine“ va aruncá imperiulu in prapasti'a resbelulu civilu si va aduce nimicirea Austriei, déca ea sémena in tóte párti in-trigi si certe, déca ea este condusa de invidia personala si déca ea in locu de a lucrá cu intie-lepciunea ce se cuvine barbatiloru de statu va voi sa se falésca cu vitegi'a unei negatiuni incapatinat.

Mai incolo dice ca conferintie celoru dóne dieci suntu unu resbelu dechiaratu patentei din Ia-nuaru, prin care patenta Imperatulu „provóca, ba mai r ó g a popórele“ sa pasiasca pre calea practi-a in unire si imputa apoi eroiloru din conferintie, ca ei se lupta fára de a voi a intrá pre aren'a luptei,

„ei voru sa straluceasca prin absentia lor si n e v e d i u t i sa repóte invingeri; mai dice apoi ca conclusele loru dechiará resbelu si popóreloru ne nemtiesci.

In fine incheia adresandu-se cátra conferentisti cu urmatóarele:

„Aveli grigia, cá nu cum-va, credindu-ve, ca ve aflati la guard'a (padi'a) cea inalta a libertátiei sa ve trediti, ca sunteti instrumentulu unei partide, carea vrea sa duca tóta cestiunea constitutionalá la a b s u r d u carea apoi, dicendu ca in Austri'a nu merge cu constitutionalismulu, sa prochiame a b s o l u t i s m u l u de o necesitate neincungiurabila.“

Eveneminte politice.

S a b i i u 11 Ianuaru.

Dupa telegramele cele mai nóue se presupunea, ca eri in 10/22 Ian. conti Cziraky si Andrassy voru fi primiti de Majestatea Sea Imperatulu pentru substernerea adresei privitoare la legea de a-perare. Se astépta (in Pest'a), ca Imperatulu va raspunde la cuventárele numitiloru conti in unu modu indigitoriu la o complanare favorabila.

Din alte telegrame aflámu, ca comissiunea die-tei pestane pentru cestiunea nationalitatiloru va luá in consideratiune si proiectele romániloru si serbi-loru in acésta privintia. Bas'a pertratárei acestei cestiuni se dice ca va fi proiectulu dela 1861.—Elaboratulu subcomitetulu de cincispredece se póte considerá cá primitu din partea comissiunei de siase-dieci si siepte.

Proiectulu legi celei nóue pentru militia.

In valóre pentru tóte tierile de coróna ale imperiulu austriacu, afara de marginea militara.

(Urmare.)

§ 13. 5) Preotii bisericei catolice fára deosebire de ritu, indata ce au primitu chirotonirea. 6) Candidatii de preotia ai bisericei catolice fára deosebire de ritu, cari a) suntu primiti de ordinariulu unei diecese intr'unu seminaru clericalu si studieza teologi'a, séu b) asculta cá esternistu sci-intiele teologice la unu institutu de studii publicu si se voru legitimá cu asigurarea unei antistii diecesane, ca dupa absolvirea studiiloru voru fi primiti in clerulu diecesanu, si cu testimonii, ca au primitu in anulu ultimu scolasticu prelánga o clasa buna din moralitate din tóte studiele obligate celu putinu clas'a generala prim'a, apoi c) candidatii de preotia, cari imbraca unu ordinu aprobatu de biserica si in urma d) candidatii acei'a de preotia de ritulu grecescu, cari si-au finitu dejá studiele teologice, in sa nu au primitu inca chirotoni'a, déca voru produce unu testimoniu dela ordinariatulu loru, ca suntu inca clerici ai diecesei.

§ 14. 7) Preotii greco-orientali in asemenea modu cá preotii bisericei catolice (§. 15, p. 5). 8) Candidatii de preotia de confessiunea greco-orientala dupa aceleasi mesuri cá acei'a ai bisericei catolice. (§ 13 p. 4).

§ 15. 9) Pastorii sufletesci ai celoralte confessiuni religianarie crestine, recunoscute dupa lege. Candidatii de preotia ai bisericei evangelice de confessiunea augsburgica séu elvetiana apoi de confessiunea unitara, déca a) prin unu testimoniu dela antestatoriulu unui institutu teologicu, intaritu de superitendintele loru séu suplenintele acestui'a, se voru legitimá despre aceea, ca se ocupa cu sci-intiele teologice cu diligintia si succesu corespun-diatoriu, si au purtare morala buna séu b) déca voru putea documentá cu unu testimoniu dela superitendintele loru, séu suplenentulu acestui'a, ca au finitu studiele teologice dupa preceptele valide pentru superitendintia acésta celu multu de trei ani

cu succesu bonu, ca suntu inca candidati de preotia si au implinitu din partea loru totu, ce se cere dela ei dupa precepte, cá sa póta ajunge la starea preotiei.

§ 16. 11) Rabinii. 12) Candidatii rabinatulu, a) pána candu se afla la o scóla rabinica recunoscute din partea regimulu de institutu publicu, déca potu documentá o purtare buna si unu progresu bonu in studii din partea loru, apoi b) in tempu de trei ani, dupa ce si-au finitu studiele loru cu succesu bonu, déca voru produce testimonii dela unu rabinu despre capacitatea loru, ca se potu asiedia in stare de rabinu, eara dela judecatori'a loru cercuala politica testimoniu despre purtarea loru cea buna si despre aceea, ca inca se numera intre candidatii rabinatulu.

§ 17. Cei ce se tinu de comunitátile menonitiloru si caraitiloru in Galiti'a — cu privire la principiile credintiei loru— se voru eliberá si de aci incolo dela implinirea datorintiei de a militá. Trecerea la un'a din acestea dóue confessiuni nu eliberéza pre nimenea dela datorintia de a militá.

§ 18. Acel'a carele si-a implinitu datori'a de a servi in armata se admite cá suplinitoriu alu fratelului seu chiamatu la asentare, séu déca acest'a servesce dejá, atunci pentru implinirea servitiulu celu mai are elu de implinitu.

§ 19. Asupr'a eliberárei dela datori'a de a intrá in armata are sa decida comissiunea de eliberare, contr'a cárei decisiune stá cale deschisa de a recurge la oficiulu politicu din tíera. Nu este in sa recursu contra unei decisiuni intárite de oficiulu politicu din tíera.

§ 20. Eliberarea concesa in §§. 18—21 inclusive dela indatorirea de intrá in armata incéta. Licentiaru durátore in tempuri normale voru capeta: a) oficiantii statulu inclusive practicantii de conceptu jurati, ascultantii si elevii jurati dela autoritátile statulu;

b) Oficiantii bunuriloru imperatesci private, familiare si aviticales, oficiantii fonduriloru publice, a reprezentantiloru de tíera si de cercuri, a municipieloru si comunitátiloru, cároru le este incrediu-ta administratiunea politica, déca pentru locurile de servitiu ale oficiantiloru de sub a) si b) se va recere documentarea despre terminarea studiiloru juristice si de statu; c) professorii si invetiatorii dela institute de invetiamentu publice séu provedute cu dreptulu de publicitate, lánga cari suntu de a se adauge si scólele populare, déca ei (invetiatorii) suntu asiedati cu statornicia de autoritatea scolara; d) doctorii tuturoru facultátiloru dela universitátile austriace, dupa aceea advocatii diplomati si notarii publici.

e) Studentii ordinari si publici dela unu gimnasiu superioru, dela o scóla reala superióra séu dela altu institutu egal mai inaltu decátu acestea, déca voru puté produce recerutele atestate de studii despre o purtare morala si din obiectele de capetenia cu clase de eminentia, mai departe doctorandii si candidatii de profesura la gimnasii si scóle reale;

f) posessorii de intreprinderi mai mari de industria si negociu, deca este de lipsa presentia loru la purtarea trebei.

g) proprietarii de economii rurale ereditate, déca au pe acele domiciliulu (locuinti'a) loru ordinaria, déca insii póta economi'a si déca venitulu economiei e de ajunsu spre a nutrí o familia de cinci persóne, fára de a intrece impatratulu unui asemenea venitu.

Atari licentiaru pre durata mai indelunga se voru conchiamá in cei d'antáiu trei ani ai servitiulu, in fiacare anu cinci septemáni, spre a se cualificá militaresce, afara de acésta numai in tempulu de resbelu se voru mai conchiamá.

Acesti'a suntu obligati a produce documentárele prescrie prin ordinaciuni deosebite, deca voru sa dobandésca licentia durátore.

§ 21. In privintia provocárei la a-perarea generala nu se afla altu titlu de eliberare afara de cel'a alu neapacitátiei depline; in sa astfelu de persóne, cari suntu neaperatu de lipsa pentru ingrijirea afaceriloru comune dupa calitatea relatiuniloru in momentulu prochiamatiunei provocárei si acei'a, cari — dupa o esaminare stricta — suntu neaperatu de lipsa pentru sustinerea familieloru loru chiaru si pe tempulu celu scurtu alu activitátii provocárei generale, se potu eliberá esceptionalminte.

§ 22. Inrolarea in armata prin asentarea ordinaria urméza in totu anulu dupa regul'a in decurgerea luniloru Februaru, Martiu si Apriliu.

§ 23. Asentarea pentru servitiulu la linia are sa se faca prin comissiuni mestecate din acei obligati de a militá, ceea se afla in cercurile de asentare, dupa rendulu claselor de etate si in fia-care clasa dupa rendulu sortiei.

Toti care suntu capaci din clas'a intái'a, a dóu'a si a trei'a au de a se inrolá in armata neconditionatu.

Fia-cárei specia de arme si fia-cáru corpulu de trupe se voru impartí acei'a, cari se voru aflá mai apti pentru ele, luandu precátu se va puté in consideratiune si dorintiele asentantiloru.

Restulu dupa total'a acoperire a lipsei pentru armele speciale are sa se transmita regimenteloru din cerculu respectivu de intregire si dupa secernerea celoru licentiaru (§ 20), dupa numerulu sortiei suntu de a se impartí pentru statulu de presentia (servitiu activu) la trupa, pentru deprinderea in arme séu de a se licentiá, pána candu se va aratá lips'a de ai conchiamá.

§ 24. Matrozii si meseriasii de naia, cari suntu obligati a se supune asentárei au sa se primésca incátu se póte la servitiulu pentru marin'a de resbelu.

§ 25. Capitanii si locutenentii (oficierii) de naia patentati pentru calatoria indepartata au de a se conchiamá in servitiu de flota numai in casu de resbelu, candu va cere o lipsa mare, si adeca cei dintáiu cá oficierii asistenti, cei din urma cá cadeti provisorii de marina, si si atunci mai intáiu cei mai tineri in etate; in sa indata ce nu va mai fi de lipsa neaperata servitiulu loru, au de a se licentiá.

§ 26. Déca acel'a carele este chiamatu, de a intrá in armata, nu se póte inrolá prin asentarea ordinaria, atuncea trebuie trasu la asentare suplinitóre prin mijlócele ce le dictéza legea.

§ 27. Acei asentanti, despre a cároru capacitate nu s'au potutu invoí comissiunea asentátora, au de a se presentá unei comissiuni supreme de esaminare spre determinare. Otarárei comissiunei acestei'a au de a se supune si acei asentanti, cari s'au trecut dejá in armata, déca se voru propune in tempu de patru luni, — socotindu-se dela díu'a asentárei loru — ca sa se demisiuneze, cáci nu aru fi capaci pentru servitiu.

O apelatiune mai inalta in contr'a decisiunei comissiunei acestei'a nu se afla.

§ 28. Tempulu de servitiu in armata se numera din díu'a aceea, in care s'a depusu juramentulu sub stégu. (Va urmá.)

Proiectulu de adresa,

propusu de Franciscu Deák in siedinti'a dietale dela 12 Ian. 1867.

„Maj. Ta Imperate si Rege!

Candu in pré umilit'a nóstra adresa din urma cu omagiale reverintia de nou ne-amu rugatu de Maj. Ta, cá sa Te induri a ne restitui in perfect'a loru intregitate tractatulu solemn, care e basea relatiuniloru nóstre de dreptu imprumutate, sanctiu-

nea pragmatica vatemata și constituțiunea asigurata în aceea și acum suspinsa prin puterea absolutistica; cându amu spus, că până ce vomu fi afara de constituțiune, nici nu suntemu îndreptățiți a face ce-va pasiu decisiv la ori-ce mijlocire a impacaciunii dorite: amu aseptatu cu totu dreptulu, și amu speratu cu securitate, că motivele noastre fundamentali voru fi considerate și rugările câtu mai curendu implinite.

Insa sperările noastre le schimba temerea și dubietatea, vediendu, că asupra celor mai sante interese ale noastre, atâtu în cerculu legelatiunei, câtu și în celu alu esecutării și acum'a mai de nou dispune în continuu o putere absoluta cu astfelu de ordinatiuni, cari au influența și în viitoriu.

Dreptulu nedisputabile alu Ungariei, că statorirea sistemului de aperse și ori-ce felu de stramutare sa se pōta influența numai cu invoirea dietei, este în tocm'a cu constituțiunea țierei; elu este ascuratu prin legile noastre, prin diplomele regesci, prin sanctiunea pragmatica, precum și prin esecutarea neintrerupta a vietii noastre constituționale.

Cându în 1715 s'a introdusu obligamentulu generale de a milita, că unu modu mai nou și mai oportunu pentru sistem'a de aperse: acel'a fu ordinaru, ce se atinge de Ungaria, prin legelatiunea țierei. Tōte schimbările ce s'au făcutu de atunci încōce în privința sistemului de aperse, au fostu aduse de către dieta țierei. Acestu dreptu este condițiunea sine qua non a constituțiunei noastre și în genere a fia-cărei constituțiuni, dela care țier'a nici odata nu pōte renunța.

Ordinatiunea, carea se esmise acum'a mai de curendu în privința sistemului de aperse, este de nou denegatiunea pozitivă a acestui dreptu nedisputabile. Și noi cari ne-amu tinutu de cea mai sânta detorință, a inteli de repetite ori restituirea perfectă a constituțiunei sistate, amu pecatui în contr'a țierei noastre, carea si-a incredințiatu apersearea drepturilor ei noue, amu pecatui în contr'a reverenței față cu M. Ta, carea ne demanda sinceritate, deca amu trece cu vederea dispusetiunile mai noue ale sistemului absolutu.

Chiaru atunci se esmise amintit'a ordinatiune absolutistica, cându amu cerutu și aseptatu cu totu dreptulu restituirea constituțiunei noastre; — chiaru atunci se esmise, cându în urm'a pré inaltei promisiuni a Maj. Tale amu crediatu, că constituțiunea noastră câtu mai curendu se va restitui, și constituționalismulu va pasi de facto în viața și în celelalte provincie ale Maj. Tale. Aceea nu fu astfelu esmisa, că o propunere a unui ministeriu respunditoriu, a cărui putere obligatoriă este condiționată dela primirea legale a respectivelor țieri, ei că o lege ce este a se esecutată de locu, obligatorie în tōte părțile ei și care este influențiatore și pentru viitoriu.

Obiectulu acestei ordinatiuni este tributulu pré nobile și pré greu, cu ce civii detorescu statului: sângele și viața patrioților; regulamentele ei strabatu adencu în cele mai sante relațiuni ale vietii familiare și atingu interesele cele mai ponderose spirituale și materiale ale țierei. Nu numai consideratiunea cea d'antăiu și cea principale, ce nici odata nu o putemu trece cu vederea: ordinatiunea evidentă a legilor constituțiunei noastre, ei afara de aceste ecuitatea și oportunitatea inca pretindu, că la statorirea astor-felului de dispusetiuni, se concurga și vointia țierei, și ca acele sa nu se esecute fără dens'a și înainte dechiararea legale a ei (a țierei.)

Nu numai singuru numerulu și eroismulu armatei pōte ascură durabile statulu și în cele mai grele pericle. Lângă ori care sistema de aperse puterea și resoluțiunea durabile a armatei se redica atunci, deca la spatele ei stă vointia insufletită a poporului. Insa la acēsta vointia insufletită numai

atunci se pōte contă, deca sistem'a, cu carea civii patriei voiescu a aperse statulu, se unesce cu încrederea națiunei; ce numai asiă se pōte ajunge, deca aceea va fi primită prin convoirea legalminte espressa a poporului nevatematu în drepturile și în cele mai sante interese ale lui, fiindu elu convinsu despre oportunitatea acelei sisteme și despre necesitatea sacrificielor, ce suntu a se aduce.

Insa deca și atunci, erndu totu civele patriei cu dreptu cuventu a cugetatu, că pōte contă la restituirea constituțiunei, carea de o parte cu dreptulu s'a pretinsu iara de alt'a de repetite ori fu promisa; deca și în ajunulu indeplinirii promisiunei domnitoriului se emitu cu putere absoluta și cu valōre de lege ordinatiuni pré inalte și în acelu obiectu de mare însemnatate, care dupa tōte conceptele de constituționalismu, se tine de calea ordinară a legelatiunei, și aceste ordinatiuni se demanda a se esecutată în fapta neamanatu fără că țier'a sa fia putulu precumpeni motivele, necesitatea, oportunitatea și ponderositatea acelor'a, și sa-si fia putulu esprime vointia asupra loru pre calea constituționale: e cu neputința că sa nu opuna încrederea, ce începă a se tredi. Pre lângă astfelu de ordinatiuni nu se va face nici odata însufletire, ba nu se pōte speră nici liniscirea poporului; pentru că modulu celu neconstituțional în care s'a făcutu aceste dispusetiuni, în sine e destulu, că în locu de liniscire și însufletire, sa produca ameraciune.

Deca împregiurările presinti solicitēza atari dispusetiuni, cari pretindu esential'a straformare a sistemului de aperse; acēsta e unu motivu nou, că M. Ta neamanatu sa ne restituiesci constituțiunea noastră suspinsa. În mijloculu lipsei urgente Ungaria în pusetiunea sea afara de constituțiune, va fi unu radimiu slabu pentru tron. Dieta numai pre basea constituțiunei pōte eserce dreptulu legelativu alu națiunei; afara de constituțiune nu e îndreptățit la aceea, și nu pōte primi carcini pentru țier'a, a cărei'a drepturi suntu suspinse. Până cându aceea condițiune fundamentale a sanctiunei pragmatice, carea ascură nedependința, drepturilor și constituțiunea patriei noastre, — e afara de activitate: până atunci dupa dreptu e imposibilu, că dieta sa pōta dispune în sensulu acestui contractu fundamentale scirbatu; pre alta basa insa nu pōte pasi.

Scimu noi aceea, că sistemulu de aperse ce a sustatu odinōra la tōte popōrele Europei cu tempu a trecut prin straformări esentiali. Schimbările intemperate din tempu în tempu în organismulu politicu a țierilor, treptat'a desvoltare a sciintiei strategice au silitu pre tōte statele, că sa-si modifice sistemurile de aperse dupa recerintiele pusetiunei generale, pentru că alțcum si-aru fi riscatu securitatea propria. — Ungaria n'a remasu înderaptu nici în acēsta privința nici odata, și ea (Ungaria) spontană, din voia libera a statoritu totu deun'a schimbările corespunditoare cerințelor timpului: atari schimbări insa s'au intemplat totu deun'a prin dieta. Tier'a va fi gata și de aci înainte a-si straforma sistemulu de aperse dupa cum cere necesitatea, oportunitatea, pusetiunea țierei, starea constituțională și precum pretindu relațiunile de economi'a nationale și cele internatiionale: insa nu pōte privi de legali dispusetiunile, cari s'aru face ori și cându fără de invoirea directă și evidentă a dietei.

Cu adenca umilintia Te rugămu dara Maj. că se iei prégratiosu în consideratiune, că noi avem datorința a peștră nescirbate drepturile țierei, cari suntu ascurate în modu solemnu și în sanctiunea pragmatica, și cumca noue nu ne e iertatu a trece cu vederea acēsta detorință; nu lasă, că prin acēsta și prin alte asemenea atacuri ale principiloru constituțiunei noastre, sa se faca cu neputința

oper'a impacaciunii, sistēdia ordinatiunea acēst'a de curendu emisa, sistēdia ori-ce dispusetiune, carea se emana de către puterea absoluta cu immorarea constituțiunei noastre, ba cu vatemarea directă a ei; și restituie-ne câtu mai curendu constituțiunea, că pre basea acelei'a sa putemu fi în stare a decide dupa dreptu și a dispune despre ori-ce, ce poftescu imperative securitatea și interesele spirituale și materiale ale țierei. — Suntemu convinsi, că scopulu prefiptu în sanctiunea pragmatica numai asiă se pōte ajunge, deca constituționalismulu va intră în viața atâtu în Ungaria câtu și în celelalte țieri ale Maj. Tale."

Brasiovu. † (Necrologu.) De aici primim intristatōrea scire că în 9 Ian. a. cur., senatorulu **Constantinu G. Ioanu**, au reposatu. Brasiovulu au perdutu asiă dara unu barbatu zelosu către națiunea și biseric'a sea, unu barbatu luminatu și carele prin purtările sele sciū atrage complacerea cetățienilor de ori ce naționalitate. Acestu barbatu și în orele cele de pre urma ale vietii sele au fostu petrunsu de nobletia cea mai sublima ce o pōte avē o anima către națiunea sea, pentru că densulu a lasatu tōt a averea sea, dupa mōrtea fratelui seu, — gimnasiului românulu din Brasiovu. Prin acēst'a asiă dara numele lui vine inscristu în cartea cea viia, în animele națiunei și bisericei sele, care carte va trăi câtu voru trăi românii, și intr'ens'a va luci că unu monumentu, mai tare decâtu acelu de marmura seu de bronzu. Fia-i țierân'a usiōra și amintirea de a pururea!

Clusiu 1 Ianuaru 1867.

Eri în 31 Decembre serbara membrii cassinei române de aici, serbarea anului nou. Inteliginti'a română din locu fu reprezentată într'unu numeru fōrte frumosu, și acēst'a este de a multiamii onoratorilor domni, asiă dicendu, arangiatori: Ilustrit. Sele Domnului Consiliariu gubernialu Iliu Macelariu și Dlu Secretariu gubernialu Ladislau Vajd'a, cari cu nespusu zelu'indemnara pre tinerime, respective pre drepturiani din Clusiu, că ser'a ultima a anului sa o serbedie declamandu unele bucăți din poesiele poetilor nostri români. Asemenea susu numitii domni contribuira multu și la aceea că publiculu ascultatoriu fu din destulu numerosu. Primēscă dar susu numitii pré onorati Domni, din partea drepturianilor români cea mai vie multiamita, căci le-au datu mijloculu prin care au pututu dá celu dintăiu semnu de viața. — La cinci ore se adunara membrii cassinei în cas'a parochială gr. cat., respective sal'a cassinei, și indată se și începura declamările în rendulu urmatoriu: Juristulu în an. I. Anania Moldovanu declamă: „Sil'a" de Cesar Boliacu; Juristulu an. II. Nicolae Samosfaleanu: „Măria Stramosiloru" de Sion; Jur. de an. III. Iosifu Stupinēnu: „Resunetu (Destēptate române);" de Muresianu. Jur. an. II. Ioann Popescu: „Movil'a rabei" de Sionu; Jur. an. I. Ioann Ternoveanu: „Ferentariulu" de Bolintianu; Jur. a. I. Simeonu Oltēnu: „Glasulu unui romanu" de Muresianu în fine Jur. de an. III. Michailu Cupcea: „Devotamentu familiei Hurmusachi" de Muresianu. Cu acēst'a se finira declamările; dupa aceea II. Sea Dlu Consiliariu gub. susu laudatu luă cuventulu și adresandu-se către tinerime și esprime multiamirea, și provocă într'unu tonu adeverat parintescu, pre tinerime, că sa urmedie pe calea care au începutu. — În fine tinerimea intonă pies'a: „Multu e dulce și frumōsa." La 6 1/2 ore se departara toti multiamiti, că în ser'a ultima a anului, avura o sēra dintre cele mai placute. — Nu potu a retacē și a nu aminti și efptulu ce-lu avura asupra publicului ascultatoriu, strofele nemuritoriului nostru poetu Andreiu Muresianu: „De n'au peritu romanulu" etc. etc. — Publiculu dupa finea poesiei 'și arată multiamirea prin unu aplausu

entuziasmatu. Astăzi în d'ua anului nou, înțeleginți'a româna de aici, asemenea și o deputațiune din partea juristilor au gratulatu pre Escelenți'a Sea Domnulu Presedinte dela curtea de casațiune: Basiliu Ladislau de Popu, fiindu totuodată și onomastic'a acestui înaltu barbatu. — A. M.

Principatele române unite.

Duminea, la 1 Ianuaru la 10¹/₂ ore, M. Sea Domnitoriulu cu cas'a sea civila și militara a asistatu la oficiulu divin celebratu la Sant'a Mitropolia.

La întorcere dela biserică, M. Sea Domnitoriulu, a primitu în apartamentele seale particulare felicitatiunile casei seale civile și militare.

La 12 ore, M. Sea a primitu felicitările dloru ministri la cari a respunsu în modulu urmatoriu:

„Dloru, ve mulțiamescu pentru felicitările ce mi faceti. Amu pentru dv'ostă dorințele cele mai sincere și suntu fericitu de a ve exprima simțimentele mele de recunoscintiă. Anulu care a trecut mi ati usiuratu sarcin'a prin concursulu și consiliile dv'ostre; speru ca vomu lucra împreuna înca multu tempu pentru prosperitatea țierei.“

În urma Présanți'a Sea P. Metropolitu Primatu a rostitu urmatoriulu cuvintu:

„Mari'a Ta! Credinciosă tradițiilor seale naționale și miscate de unu simțimentu de iubire pentru august'a Mariei V'ostre pers'ona, clerulu român uve aduce astăzi prin organulu meu, omagiale și felicitatiunile seale pentru diu'a anului nou. Fericitu de a vedea în Mari'a V'ostă siefulu prea iubitulu națiunei și puterniculu seu sprijinitoriu, clerulu ve încungiura de caldure urări și ve binecuvint'ea din t'ota inim'a.

„Credinciosu interpretu alu acestoru simțimentu, rogu pe Mari'a V'ostă sa binevoiescă a primi prin mine aceste sincere și curate marturiziri.

„Faca cerulu că anulu ce se începe sa fia o sorginte abundinte de fericire și marire pentru M. V'ostă, de prosperitate și bucuria pentru țiera; clerulu român nu va încet'ă de a radica ferbinti rugi cătra celu Atotn Patinte, că sa prelungească prețioșele M. V'ostre dile și sa ve inspire în t'ote lucrările.“

Mari'a Sea a respunsu:

„Mulțiamescu clerulu pentru urările ce mi aduce prin organulu Eminentiei V'ostre. Din parte-mi, ve rogu, sa fiti incredințiatu ca facu urările cele mai sincere pentru radicarea bisericiei române și pentru prosperitatea clerulu ei, în care vedu garanți'a cea mai prețioasă pentru moralitatea poporulu.“

Comitele Rosetti, în numele Senatulu, a rostitu următoarele cuvinte:

„Suntu fericite de a me face organulu simțimentelor Senatulu, venindu a depune cu această ocaziune, la piciorle tronulu Înalt'imei V'ostre, omagiulu respectuosulu seu devotamentu și a ve ura, Pré Înalt'iate D'omne, ani îndelungati și fericiti pentru gloria și prosperitatea Romaniei.

„Sa traiti Mari'a V'ostă!“

Mari'a Sea a respunsu mulțiamindu Senatulu, și a exprimatulu înca odată interesulu ce are pentru lucrările acestui înaltu corpu.

Dlu Lascaru Catargiu, Presedintele adunării deputatiloru, a înțnu urmatoriulu cuvintu:

„Mari'a Ta! Romani'a care urmaresce de seculi realizarea marelui principiu de stabilitate în care ea a cautatu pururea consolidarea naționalității seale, seale acum cându are fericirea de a posesede acelu mantuitoriu principiu în pers'ona Mariei V'ostre, augustulu ei suveranu, ea p'ote privi reînnoirea anului cu bucurie și liniste; ea p'ote de acum atinția viitoriulu cu t'ota încrederea.

„Solicitudinea ce Mari'a V'ostă ati aretatulu la t'ote ocaziunile cătra patri'a româna și pentru poporulu ei, bunavointia cu care augustulu parinte alu Mariei V'ostre s'a grabitu a primi titlulu de cetățienulu alu Romaniei, virtutle tradiționale în glori'osa familia a Mariei V'ostre suntu atâtea garanții pentru viitoriulu naționalu și constituționalu alu Romaniei.

„Adunarea deputatiloru este mândra și fericita, Pré Înalt'iate D'omne, de a putea înca odată constat'ă cu solemnitate aceste mari convingeri naționale viindu cu ocaziunea anului nou a supune Mariei V'ostre simțimentele seale pe celu mai profundu și lealu devotamentu.

„Representanți'a a unei țiere eminentu agricolu, Adunarea deputatiloru ureza Mariei V'ostre bucuria de a vedea țier'a pururea îmbelsugata, și poporulu vostru pururea în prosperitate și fericire.

„Sa traiti Mari'a V'ostă!“

Mari'a Sea a respunsu:

Domniloru!

„Primescu cu at'atu mai multa bucuria urările ce-mi exprimate într'unu modu asi'ă de gratiosu și le consideru că urările țierei întregi cărei'a sunteti reprezentanți. Suntu fericite a ve încredinț'ă înca odată despre devotamentulu meu fără margini la t'ote interesele române. Anulu 1867 începe sub auspice favorabile. Ordinea începe a sa stabili în administratie și zelulu ce aduceți la lucrările dv'ostre precum și înțeleptele mesuri ce veti sc'ă a lua voru isbuti, amu speranți'a, a face sa se uite suferințele trecute. Amu statornica încredere ca ceriulu va bine cuvint'ă ostenele dv'ostre și ca va aperi anulu acest'a de lips'a grozava care a lovitulu at'atu de durerosu patri'a noastră.“ „Rom.“

Varietăți.

** Necrologu. Alaltieri s'a immortalatu clericulu an. I din Seminarulu archidiececesanu, Ioann Ch e c i h e s i u după o b'ola scurta dara plina de suferintiă. Remășițele pamântesci se depusera spre eternulu repausu în cimiteriulu dela Biseric'a gr. or. din preurbiulu Iosefinu, fiindu conduse până acolo de junimea clericala și pedagogica cu corulu ei în frunte și o parte dintr'ens'a purtandu facile; iara funcțiunile preotiesci seversându-le dd. Parochu din cetate și prof. alu Seminarulu Zacharia B o i u, și spiritualulu Seminarulu P. Ieromonachu Germano sub pontificarea dlui Dir. alu Seminarulu Pré on. P. Ioann H a n n i a. La mormentu rost'ă cler. an. I. N. G a r o i u unu cuvintu funebralu f'orte corespunzatoriu acestei triste solemnități. Fia-i reposatulu țierân'a usi'ora! Iara jeluitoriloru parinti, cari au perdutu în fiulu loru și bucuri'a osteneleloru loru și radimulu betrenetitoru sa le tramita mangaierea sea. În durerea loru carea sa nu fia că a celoru ce nu au nadejde sa si aduca aminte de cuvintele dreptulu Iovu: Dlu au datulu Dlu au luatulu, fia numele Dlu binecuvintatu de acum și până în v'ecu!

** (Necrologu.) Numerulu ascultatoriloru de științele teologice dela institutul nostru archidiececesanu din Sabiu iara s'au mai imputinatulu. Elevulu anulu alu III. clericalu Teofilu G h i a j a, după o b'ola grea ce au doratu trei septemâni, fiindu dusu de aci din Sabiu cătra locul nascere se, comun'a Besi'a, nu au fostu asi'ă norocosu, sa ajunga în cas'a parint'escă, ci înca pe drumulu în comun'a Laslea si-au datulu sufletulu seu în mân'ă lui Deieu pre bratiile fratelui seu, parochulu localu.

Elu au repostatulu în fl'orea vietiei seale, în etate abia de 23 ani, atunci, cându er'ă sa pasi'esca preste put'ine luni în viet'ă publică că conducatoriu și luminatoriu alu poporulu seu alu tinerimei, a-

tunci cându er'ă sa devina radimulu betrâniloru și jeliciloru sei parinti. Immormentarea s'au celebratu în 22 Decembre 1866 în amintit'a comun'a Laslea, înderpartare de 2 miluri de locul nascere seale. Fia-i țierân'a usi'ora!

** Ni se scrie din Prag'a: Un'a corespunzinti'a a jurnalulu „Politik“ scrie din Nachod ca stratele și cărările precum și punctile de cară și pedestri, ce ducu în Prussi'a, su ocupate de țiere-nii prusi armati, și nu lasa pre nime, nici barbatu, nici muiere, nici pruncu se tr'eca în Prussi'a sub pretestu, ca în Bohemi'a domnesce pestilenti'a de vite, despre care, dupacum scrie, nu se scie nimic'a, nici p'ote demustr'ă cine-va macaru unu casu. Nepotendu fi ast'a caus'a, nu-si p'ote numitululu corespunzinti'e intipui nici gaci caus'a pentru care țierânii ajutati și de gendarmi se padi'esca confiniile și sa nu lasa pre nime a trece.

Nr. 1—1 Concursu.

Pentru întregirea staziunii vacante de invetiat'ori în comunitatea greco-resaritenă Racasdi'a ce este îngremiată înclitulu comitatulu alu Carasiulu și protopresbiteratulu greco-orientalulu românulu alu Bisericii albe, prin acest'a se escrie concursu.

Cu această staziune suntu împreunate următoarele emolumente annale:

a) în bani ga'ta: 120 f. v. a.

b) în naturale: 25 meti de grâu, 25 meti de cucuruzu, 100 ponti de sare, 100 ponti de lardu 25 ponti de lumini, 10 orgii de lemne, 4 jugere pamentulu de semenatura și cartiru liberu.

Doritorioru de a ocup'ă acestu postulu de invetiat'ori voru av'ă a înzestr'ă petitiunile loru concursuale, timbrate după cuviinți'a, cu estrasulu de botediu, cu atestatele despre absolvirea cu sporiu bunu a cursulu pedagogicu în Institutulu preparandialulu din Aradu, apoi despre servitiulu de până acum'a și portarea loru morale și politica, și astfelu înzestrate le voru substerne Venerabilulu Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiulu până la 15 Febroariu cal. vechiu 1867.

Caransebesiu 29 Decembre 1866.

Consistoriulu diecesei Caransebesiane.

Anunțiu.

Subserisulu aduce prin acest'a la cunoscinti'a p. t. publicu, ca densulu, că unulu ce se ocupa de mai multu tempu cu studiulu „gimnastice“ și carele a aflatu cătu este de folositoare gimnastic'a pentru pruncii nostri de sc'ola, dar carele s'a convinsu totu odată, ca fără de o conducere pre acestu câmpulu la noi înca f'orte necunoscutu, nu se voru put'ă castig'ă rezultate dorite: s'a determinatu a contribui după putinți'a la usiurarea introducerei gimnastice și la poporulu nostru și a scrisu unu opu în privinți'a acest'a. La scrierea acestui opu, s'a orientatu at'atu după metodele cele mai n'oue ale germaniloru, cătu și după esperințele proprie făcute cu invatiacei sei. Prețulu cărției va fi pentru acei ce voru prenumera 50 xr. iara pentru ceialalti 80 xr. Abonamentele se facu fără bani și mai multu numai pentru orientarea cu tipăritulu; banii apoi sa se ast'erna cându opulu va fi tipăritu. Acei p. t. dd., cari voru binevoi a încuragi și sprigini întreprinderea această nouă a mea sa adresedie epistolele francate la Dlu I. Maximu Ascultante la tribunalulu superioru și prof. de limb'a româna la gimn. luteranu în Sabiu. Porcesci 28 Decembre 1866. Aronu N e c s i a docente.

I. B. M i s s e l b a c h e r e t F i i n S a b i u și recomanda depozitele lor de t'orturi de bumbacu, albe și colorite (vapsite) rosii și venetu unei favorabile cautări. Vinderea se face în gros et en detail, în piat'ă cea mare nr. 327.